

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi streinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACȚIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAȚIA:
BRAȘOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir petit 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

In era lui Tisza.

Am intrat iarăşi în era Tisza-istă, acum era lui Tisza István. Era Tisza! E cunoscută aceasta la noi din trista stăpânire a lui Tisza Kálmán şi a mamelucilor săi, cari au ingenuchiat şi supt această fără timp de vre-o 15 ani. Tisza Kálmán a fost între cei dintâi, care a cultivat mai intensiv teroarea de partid. Aderenții lui erau favorizați întru toate, înaintați, puși la adăpostul puterii și greșelile și abuzurile lor trecute cu vederea, cocoloșite și iertate. În Ungaria nimenea n-a abuzat atât de mult de putere în favorul întăririi și statornicirii la putere a partidului său, poreclit „liberal”, ca chiar Tisza Kálmán. Cei ce nu se supuneau lui Tisza și sistemului său, cei ce-l combatteau și-și ridicau glasul contra abuzurilor săvârșite de sateliții regimului, erau proscrși și persecutați nu numai ei, ci și rudeniile lor până în a șaptea spiță.

În ce ne privește pe noi Români, avem legate de era lui Tisza cele mai triste reminiscențe. Ca să abată atențiunea marelui public maghiar dela actele abuzive și de clică ale guvernului și partidului său, Tisza Kálmán a nutrit tot mai mult tendințele și pornirile șovine și a dat lovitură nemeritate neamului, bisericii și culturii noastre. S-au reglementat sub stăpânirea lui instituții culturale de-ale noastre, s-au certat brusc arhierii de-ai noștri, reproșându-li-se că nu sunt buni patrioți. În cele din urmă Tisza a descoperit și pe „agitatori” valahi. El cel dintâi i-a numit din fotoliul ministerial *sobol*, pe niște Români imaginați, cari după ideea lui subminează Ungaria. Dar nu s-a putut descoperi nici un „sobol” și astfel s-a dovedit din nou, că istoria aceasta a fost fărîtată cu machiavelism, de cătră Tisza, ca să orbească și seducă opinia publică maghiară.

Guvernarea lui Tisza Kálmán, cu fișpanii și ceilalți slujbași ai săi

feroci, tirani și abuzivi, a lăsat cele mai triste amintiri, nu numai la naționalități, dar și la poporul maghiar cu judecată sănătoasă și independentă.

Iată pentru ce a fost primită cu atâta aversiune, putem zice cu dușmănie ajungerea la guvern a fiului lui Tisza Kálmán, a lui Tisza István. Lumea să temea, că se vor reîntoarce vremile de mai înainte. Cei ce îl cunosc pe Pișta spun, că are aceleaș tendențe despotice ca tatăl său și un orgoliu trufaș al castei sale oligarhice, în urma căruia e stăpânit de ură și dușmănie față de orice drepturi pentru popor.

Și spusele aceste s-au dovedit a fi adevărate, numai că Tisza István n'a putut pune în praxă tendințele sale „autocratice”, căci stăpânirea lui ca primministru a fost de scurtă durată. S'au schimbat vremile și oamenii și cu libertățile publice nu se mai poate abuză acum, întocmai ca pe vremea lui Tisza Kálmán.

S'a prăbușit și a doua oară Tiszaismul și s'a retras la Gest, cu botul pe labe. Îndată ce însă după căderea coaliției, au renviat liberalii, sub numirea de „partidul muncii”, Tisza cu sateliții săi și-a ridicat capul din nou, dar de astă dată lucrând per tangentă. Nu s'a pus în planul prim, căci simțea odium publicului, a rămas numai ca „soldat de rând” al partidului. Cu încetul însă și-a acaparat puterea, punând mâna pe primministru Khuen. Să știe, că Khuen depindea formal de Tisza și de clică sa mică, dar fanatică, care împreună cu el se folosea de toate mijloacele și apucăturile, spre a zădărnici introducerea dreptului electoral universal. Lui Tisza i-a succes până acum aceasta și i-a succes să vâre la conducere pe doi din cei mai fanatici adicți ai săi, pe Beöthy-ești. Îndată ce a ajuns la putere Lukács, Tisza a ieșit din rezerva sa, pe care altcum nu o mai putea tăinuși, și punând stăpânire și pe Lukács, s'a rezolvat ei să facă ordine.

Spre acest scop a pretins depărtarea lui Náray dela prezidenția camerei și alegerea lui de prezident. S-au făcut amândouă. Tisza a fost ales prezident în ședința de eri a camerei, cu voturile partidului muncii, căci opoziția n-a votat, părăsind sala.

Iată-ne deci din nou în era lui Tisza, căci de fapt el stăpânește și dirijează situația.

Alegerea s-a făcut în mijlocul de tumulturi și cu bătaie. Opoziția făcea un zgomot uriaș. Un deputat independent înafară de partid, Kovács, a trântit o urnă la pământ, pentru ce a fost înhățat și bătut. După aceea s-a făcut votarea. Tisza fiind ales cu 210 voturi și-a ținut numai decât vorbirea de program. A asigurat, că el iubește din tot sufletul său parlamentul maghiar și va aplica art. de lege 4 din 1848 așa, ca să se restabilească pacea.

Astea însă sunt numai vorbe. De fapt Tisza va călca dispozițiile regulamentului și va forța trecerea prin cameră a reformei electorale, ca apoi să poată face o lege electorală retrogradă, după placul său.

Dar chiar în aceasta zace greutatea situației. Forțarea lui Tisza va provoca o luptă desperată, care deja și pune la cale și să organizează de Iusthiști și de socialiști. În cameră va grăsa obstrucția cea mai vehementă, în afară va domina greva generală a muncitorilor. Și din aceasta luptă de sigur nu va eși triumfător sistemul lui Tisza.

Tisza a fost ales de prezident în mijloc de tumult, cu larmă și pâruială și probabil tot astfel îi se va sfârși și de astă dată rolul său ominos.

— sm. —

Greva generală. Din toate orașele țării se semnaleză o viudă agitațiune între muncitorime în urma întorsăturii neașteptate din ședința de eri a camerei. Alege-

rea forțată a contelui Tisza de prezident al camerei a fost semnalul decretării grevei muncitorime din Budapesta, care se va estinde treptat în toate orașele mai mari ale țării.

Până eri la amiază și-au anunțat alăturarea la grevă muncitorii din Ujpest, Erzsébetfalva, Csepel, Kispest și Pojun. Prima urmare a grevei va fi, că astăzi nu va apare în Budapesta nici un ziar. E mai mult ca sigur că ziarele nu vor apare câteva zile.

Politia a luat măsuri extraordinare pentru suprimarea manifestatiunilor socialiste. Ziarul „Nepszava” și numeroase foi volante, prin cari muncitorimea este îndemnată la grevă și demonstrații au fost confiscate. Căpitanul poliției a oprit adunările populare și convoiul demonstrativ al muncitorime, fixat pe astăzi. Din cauza aceasta se prevăd ciocniri sângeroase, cu atât mai mult, că toată miliția e consignată prin cazărmi. De altă parte guvernul și organele sale caută să presioneze asupra antreprenorilor, ca să dimită din lucru pe toți muncitorii, cari se vor alătura grevei.

Comisiunea pentru afaceri militare a parlamentului austriac a început desbaterea amănunțită a reformelor militare.

Din comitatul Târnavei mici. Membrii români ai congregației comitatului Târnavei mici, aderenți ai partidului național român sunt rugați, ca la adunarea generală ordinară de primăvară din 30 Maiu n. 1912 să se prezinte în număr complet.

Din ședința comitetului central comitatului național român din comitatul Târnavei mici ținută în Dicosánmărtin la 20 Maiu n. 1912. — Simion Călușu m. p. prezident. Dr. Romul Boila m. p. secretar.

Camera. Ședința de eri a camerei, ca și cele ce vor urma, a fost furtu-

noasă. La ordinea zilei era alegerea de prezident, dar abia la 2 ore d. a. s'a putut face votarea. Opoziția a început cu obstrucția, cu șgomot și sbierături, cari s'au potențat, când servitorii au adus urnele de votare. În tumult deputatul Kovács a trântit o urnă la pământ. El a fost înhățat de dep. Saccallary, trântit jos și bătut strajnic. Ședința a fost suspendată. După redeschiderea s'a făcut votarea. Au votat numai deputații guvernamentali. Astfel a fost ales Tisza.

Și acum violențele au să înceapă.

Externe. Expulsarea Italianilor din Turcia a produs o mare agitație între Puterile mari. După știri din Viena, Austria și Germania în calitate de aliate ale Italiei, precum și celelalte puteri, cărora s'a încredințat apărarea Italianilor din Turcia, au intervenit în mod energic pe lângă Poartă, spunându-i că prin expulzarea Italianilor își agravează situația.

Expulsarea nu este altceva, decât un act de răzbunare. Puterile recunosc faptul, că Turcia are dreptul să expulzeze pe unii italieni, expulzarea în însă este în detrimentul intereselor imperiului turc.

Ministrul de externe italian a comunicat corpului diplomatic și consulilor italieni să ia sub scutul lor pe toți italienii expulzați din Turcia și să le dea ajutor. Guvernul italian se ocupă cu planul să procedeze la fel, a-nume să expulzeze pe toți mohamedanii de pe insulele ocupate în arhipelag.

— Ziarul „Excelsior” publică o telegramă senzatională din Roma, în care se spune că între Germania și Italia s'a stabilit un acord secret relativ la insulele din Marea Egeică. În sensul acestui acord, după încheierea păcii între insulele din Marea Egeică vor fi cedate Germaniei, afară de insula Rhodos, care rămâne în posesiunea Italiei.

— Situația în Albania devine din ce în ce mai îngrijitoare. După știri din Belgrad numărul abanezilor revou-

La casele cu poarta verde...

Pentru M.

I.

La casele cu poarta verde
Lăcaș avea o sumbră doamnă
Și plâns a fost o ntreagă toamnă
La casele cu poarta verde.

Veghia o candelă de aur
La patu-i până'n auroră,
Ca un asant ce o adoră
Veghia o candelă de aur.

„Dar s'a schimbat de-afuncia vremea
Și veselă e azi temeea,
I-afuse fericirii cheea,
Căci s'a schimbat de-afuncia vremea.

Sub magicele candelabre
Citește astăzi dulci romane,
Răd trandăfirii în saloane
Sub magicele candelabre.

Și gândurile n'o mai lasă
Când liniștea-i atât de dulce,
O cheamă patul să se culce
Și gândurile n'o mai lasă.

Da'n nopți târzii la poarta verde
De ce par toate așa ciudate?

Și ce flintă rea tot bate...
In nopți târzii... la poarta verde?!

II.

Acum în nopți de primăvară
Când trec pe străzile deșarte,
Mi-aduc înduioșat aminte
De-o lume ce-a trecut în moarte.

E mut clavirul care-odată
Să sbuciuma în note-alegre
Și la ferești nu mai atârână
Ca'n cele vremi, perdele negre.

III.

In vraja nopților de baluri
In spuma lină pe dantele,
Ce ochi sunt mai frumoși în sală
Ca ochii eroinei mele?!

Ce paradise sunt mai măndre
Ca trandăfirii-i de pe buze,
Ca moliciunea de cadână
Din paza strevezei buze?!

Și când să ntoarce-apoi acasă
Și-o cheamă la hodină patul,
Unde-i mai multă primăvară?
Și ce-i mai dulce ca păcatul?!

A. Cotruș.

Cultul lui Napoleon cel Mare.

În toate orașele mari din lume, dacă treci pe lângă vre-o vitrină de arte, trebuie să vezi vr'un portret sau o statueta a lui Napoleon cel mare. Și în mai multe vitrine — mai multe exemplare de portrete și de statuete în diferite pozițiuni. Napoleon are de altfel, în lumea întreagă, numărouri fanatici admiratori.

Harold F. B. Wheeler, un prea cunoscut om de știință englez, a scos acum o voluminoasă lucrare despre cultul lui Napoleon, pe care el însuși o rezumă în Chambers Journal, în următoarele:

Între adoratorii lui Napoleon cel mare se află în prima linie Englitera și țările unde se vorbește numai sau mai mult englezește. Între popoarele anglo-saxone. Americanii au fost cei întâi, cari au început cultul lui Napoleon; acum însă, Englezii stau în primul loc. În Londra de ani de zile înfloresce o societate „Napoleon”, sau, cum se numește pe englezește: Order of Napoleon (ordinul lui Napoleon).

Și membrii acestui ordin sunt obligați a consacra întreaga lor viață și activitate științifică cultului lui Napoleon, — cea-ce prevăd și statutele. Și ca semn al acestei obligațiuni, ei poartă o medalie sau rozeta unei me-

dalii, în care se află portretul în miniatură al marelui campoduce și om de stat din Corsica.

Între Americani, cultul lui Napoleon s'a manifestat într-o vreme în pasionate colecțiuni de relicvii și documente napoleoniste. Și marii americani ca Washington, Lincoln și Grant au fost respinși în al doilea plan, căci Americanii au colecționat totul ce privește pe Napoleon, ba au pretins și dela ziarele și revistele lor să publice toate amănuntele nepublicate încă despre marile om.

Dar acest cult, devenit aproape polinavios, s-a strecurat prin toate culmele fantaziei, mai ales în 1894 și 1895, când ei ajunseser la paroxisim. Și Americanii au fost înlocuiți pe acest teren de Englezi; ceea ce remarcă toți cetățorii sau observatorii literaturii engleze.

În adevăr, în timpuri din urmă, apar periodic în Englitera tot felul de opere privitoare la Napoleon. Mai ales de când a apărut importantă operă a lordului Roseberry, fost primministru, despre ultima epocă a lui Napoleon, — mereu se pot citi articole și studii în ziarele și revistele engleze, sub titlurile următoare: Napoleon ca guvernator, Napoleon ca soldat, Napoleon ca legislator, Napoleon drept coreograf și așa

mai departe: Napoleon în sute de faze ale vieții sale.

În special se tratează în Englitera în mod amănunțit; noua chestiune, dacă Napoleon a fost vreodată în Englitera, sau nu. Și dacă a fost, la cine a găzduit, cu cine a intrat în contact, ce a făcut, cari i-au fost planurile și scopurile oculte și misterioase avea.

Mulți bărbați de stat eminenți sunt cunoscuți prin cultul lor pentru Napoleon. Între dâșii citim pe oamenii de stat actualmente în activitate, ca Lloyd George și Winston Churchill, actualii miniștri.

Ba ministrul W. Churchill, când în 1907 a fost prin Uganda, în studiul chestiunilor Africeii Orientale, a luat cu dânsul o bibliotecă, în care se găseau numai opere privitoare la Napoleon, în ediții populare și formate mici. Fiește, că nu putea transporta cu dânsul biblioteca mare și pină cu toate operile privitoare la Napoleon a Senatului englez, unde studiază mereu literatura napoleoniană.

Afară de acești oameni de stat englezi, lordul Roseberry are o colecție foarte prețioasă și mare de relicvii napoleoniane, pe cari vrea să le doneze națiunei engleze, adică Muzeului englez.

Apoi lordul Crawford are cea mai vastă bibliotecă din lume privitoare numai la Napoleon.

A V I Z.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din oraș și împrejurime că la magazinul meu de haine pentru bărbați, copii și băieți din Târgul inului Nr. 33 (Palatul Czell) am înființat și

o secție de haine pentru fetițe

după modelele orașelor mari, cu haine de primăvară confecționate din cele mni fine și moderne stoffe. In privința calității și prețului pot concura cu ori și care magazin din capitală.

Totodată anunț On. public, că mi-a sosit pentru sezonul de primăvară

Haine de bărbați, băieți și copii

moderne și mă rog a vizita magazinul fără obligament de a cumpăra.

Recomand afacerea mea bunăvoinței și sprijinului On. public.

Cu toată stima

N. P. Godmann Succesor

Samuel Lipot.

Târgul inului Nr. 33 (palatul Czell.)

515,1—30

Aviz! Aduc la cunoștința Onor. public din Brașov și din împrejurime, că m'am reintors din voiajul meu de târguială din Viena sezonul de primăvară și vară și am adus

Modele de pălării de dame din Viena și Paris

și sunt în stare a vinde cu prețurile cele mai moderate. Totdeauna avem un bogat asortiment de Pălării în magazinul meu. Pălării vechi prelucrez pe formele cele mai moderne cu prețuri ieftine. Asemenea se găsește Pălării de (—) doliu totdeauna gata. (—)

Rog pe Onor. Public a sprijini și a vizita magazinul meu.

Cu deosebită stimă:

La pălăria parisiană.

Brașov, Strada Porții 25 (Casa Fleisă)

Văpsitoria artistică de lux și curățirea hemică

G. SOLINGER Succesori.

Str. Spitalului 64, vis-à-vis cu Hotel Coroană,

se recomandă pentru toate lucrările ce cade în branșa aceasta. Curățire hemică de garderobe de dame și domni, în mătase, lână, bumbac, întindere modernă de perdele pe cadre patent etc. Costume de bărbați se curăță hemic și reparaază în atenție. **NOVITATE!** lăi propriu ca nouă. **NOVITATE!**

— PENE DE STRUȚ —

se curăță sau vopsește în colorii moderne și leagă cu preț ieftin în Pleureuse. Rochii de dame, haine bărbătești se zugrăvește în colorii moderne, asemenea stoffe de mobile, perdele de lână, draperii etc. Negru pentru jelit la dărință se execută în 48 ore.

Onor. muștrii vor lăra lucrări ireproșabile. Rog de sprijin

G. SOLINGER succesor, Str. Spitalului 64 vis-à-vis de Hotel Coroană.

Anunț de licitație.

În 17 și 18 Iuni st. n. 1912 se vor vinde cu licitație obiectele ce sau amanetat din 19 Marc. 1911 până inclusive în 13 Maiu 1911 și a-nume: sub numărul 3919—1911. până inclusive cu Nr. 6597—1911 al căror termen a expirat și nu s'au rescumpărat.

Licitația va avea loc în localul Casei de zăloge, dela 8 oare până la 11 oare a. m. și în cas de lipsă dela 2 până la 4 oare p. m.

Obiectele, cari se vor vinde, sunt: Givnericale, Ciasornice de aur și argint și alte scule de aramă, Cioaie, Cositor, flaele, haine bărbătești și femeiesci, Cisme, Ghete și altele.

Vânzarea se face în bani gata. Rescumpărarea sau înnoirea amanetelor se poate face numai până cu o zi înainte de licitație.

În ziua vânzării cu licitație nu se permite nici într'un chip a prelungi amanetarea.

Brassó, 23 Maiu 1912.

1—3. Casă de amanetare o'ăcească.

Aviz!

Onorații acționari ai institutului financiar „Măgura“ din Șimleu prin aceasta sunt invitați a-și face vârsămintele ratelor scadente tot la institutul „Luneana“ din Mărgita (Bihor), deoarece institutul nostru actualmente se află sub înregistrare la tribunal deci nu se început încă operațiunile.

Inregistrarea se va publica tot în coloanele acestui ziar oficial al direcțiunei.

Șimleu, la 21 Maiu 1912 n.

Direcțiunea institutului „Măgura“ din Șimleu.

Se capătă cu preț și condiții convenabile, pe lângă plătire și în rate,

masini de cusut, fabricat de rangul prim, mobile de lemn și fer, tablouri, oglinzi, ciasornice de părete și buzunar, tacâmuri de argint și china, garnituri de salon, saltele de divan, pânzături de tot felul, bovoare, plapome, rochi, haine de bărbați și băieți și după măsură. Mare asortiment în stindarde naționale.

Szöllösy Zs.

Brașov, strada Porții 69.

În prăvălia de delicatose I. G. Eremie se caută pentru sezonul de vară o

calfă

care se poseadă cele 3 limbi ce să cer.

I. G. Eremie. Brașov.

BERE DE RUSALII

recunoscută ca cea mai bună calitate se află de vânzare în decursul

sărbătorilor de Rosali

în toate localurile noastre cum și în mai multe restaurante, în sticle și dela cep.

Tot odată atragem atenția asupra marcelor noastre

Hell-Salvator

și

Doppel-Malzbiere

care le recomandăm fiecăruia ca bere escelentă și de valoare

Ca cei mai mari posesori de vii, și pivniți cu vinuri de Ardeal, atragem atențiunea asupra

Vinurilor din dealurile ardelen

— care la espiziția d'aci au fost premiate cu cel dintăiu preț. —

Rugăm o cercetare numeroasă. **FRIEDRICH CZELL & SOHNE.**

Duminică în 26 a lunei curente

va fi deschiderea

Grădinei cu restaurant Nr. 5

din nou foarte frumos restaurată, cu concert a

Muzicei militare.

Intrare liberă.

Mâncări și beuturi bune, serviciu solid și cu atențiune. Sală mare pentru baluri, concerte, nunți, etc. stă la dispoziția On. public.

De o cercetare numeroasă se roagă

Peter Golban

Restaurateur.

1—3.

Odăi frumoase bilate se închiriază lunar, sau cu ziua cu preț ieftin în

Villa Kertsch.

Wilhelm Csallner, turtar.

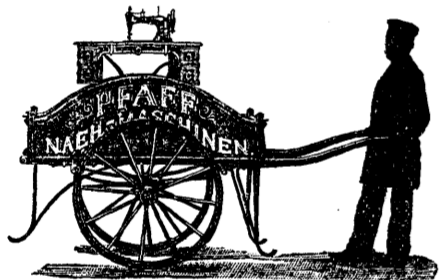
BRAȘOV, Strada Lungă Nr. 30. Produce cele mai bune și fine turtă dălei cu dorcauri, migdale, piper și turtă de Nürnberg.

Pentru restaurante cele mai fine prăjituri desert.

Tot acolo se capătă Met de miere foarte fin și cu efect vindecător.

Pentru pomeni recunoscuta turtă dulce a lui Csallner.

Vânzătorilor se dă rabat.

DEAFF
Mașini pe cusut

UNDERWOOD, mașini de scris, ROATE ARMATE „KOSMOS“ roate pentru popor dn fabrica de arme Steyr.

OTTO WETZEL,

Brașov, Strada Mihael Weiss Nr. 30.

Atelier de reparaturi pentru mașini de cusut de toate sistemele, mașini de scris și biciclete.

Fabrică de granit syenit, marmoră și sculptorie de piatră

NAGY JÓZSEF,

Brașov, Strada Fântâniei Nr. 50.

Execută lucrări de zidiri, monumente, mausolee în orice stil. Lăferează mobile de marmoră. Prelucreează petri de mormânt în loc și provincie. Instalează modern mașini cu preț ieftin. Filiale în Székelyudvarhely și Segesvár. Marmoră proprie, cariere de var și trahit.

Din bogatul meu magazin de monumente vând en gros și detalii, trimit celor de branja mea bucăți singuratică cu prețul fabriciei.

COVOARE
LINOLEUM
PERDELE

TELLMANN & SPEIL
Târgul Grăului Nr. 8.

Îngrijim și așezarea de Linoaleum cu lucrători esperti. Lucrările de Linoaleum în Hotel Coroana sunt executate de firma de sus.

Pânzături, albituri de pat, se pot cumpăra cu prețul cel mai convenabil, în alegere mare, prețurile cele mai ieftine la